

De Nieuwe Warande: d'n landbouwhof in Tilburg

impuls
aan de
leefomgeving

D'n landbouwhof van Tilburg Noord, Berkel-Enschot en Udenhout

Tussen Tilburg Noord, Berkel-Enschot en Udenhout ligt 'de Nieuwe Warande', een gebied dat nu nog grotendeels uit landbouwgrond bestaat. De komende jaren krijgt dit gebied een nieuwe inrichting. De gemeente Tilburg is van plan de randen van 'de Nieuwe Warande' te bebouwen en het middengebied open te houden. Samen met omwonenden, boeren en andere betrokken partijen, stelt de Brabantse Milieufederatie (BMF) voor het gebied in te richten met voedsel uit de regio als uitgangspunt.

Voedsel uit de regio De consument wil weten waar zijn voedsel vandaan komt, wat er in zit en hoe het bewerkt is. Landelijk bestaat deze tendens voor verduurzaming van onze voedselvoorziening. Een belangrijk kenmerk is de verkorting van de voedselketen tussen producent (boer) en consument. De BMF pakt dit op. Brabant biedt volop kansen voor voedsel uit de regio. Zo ook de Nieuwe Warande in Tilburg. Dit gebied leent zich uitstekend voor regionale voedselvoorziening, educa-

tieve- en recreatieve activiteiten, sociale bewonersverbanden en een gezonde ecologische structuur. Met een combinatie van deze functies kan het middengebied in de toekomst open blijven.

Dichtbij huis De Nieuwe Warande kan een landbouwhof zijn voor Tilburg Noord, Berkel-Enschot en Udenhout. In een landbouwhof telen boeren groenten en fruit, maken producten als boter, melk, kaas, vlees en jam en verkopen deze zelf

of in netwerkverband. Ook winkels in de buurt verkopen de streekproducten. Dicht bij huis heeft de consument dus altijd verse producten uit eigen regio. Daarnaast kunnen boerderijen met diensten als onderwijs, kinderopvang, zorg en recreatie een plek krijgen.

Begeleidingsteam Om voedsel uit de regio in de Nieuwe Warande mogelijk te maken, is het inrichtingsplan 'de Nieuwe Warande: d'n landbouwhof in Tilburg' opgesteld. Een begeleidingsteam fungeerde als klankbord over de aanpak van het project. Dit leidde stap voor stap tot een inrichtingsconcept voor het gebied.

Input bewoners Wageningen Universiteit startte met een enquête naar toekomstwensen en behoeften onder omwonenden en bewoners van de Nieuwe Warande. Belangrijkste uitkomsten zijn: niet te veel bebouwing, landelijke wegen, landwinkels, koeien in de wei, geen grootschalige recreatie en een grotere betrokkenheid van stadsdeel Tilburg Noord bij het gebied. Bewoners gaven tevens aan in het gebied te willen wandelen en fietsen. Naast de enquête organiseerde BMF en Koninklijke Nederlandsche Heidemaatschappij een kick-offbijeenkomst, waaraan honderd geïnteresseerden deelnamen. Boer en burger gingen met elkaar in gesprek over het open houden van het middengebied met 'voedsel uit de regio' als uitgangspunt.

Het ontwerp Architectenbureau Attika uit Amsterdam ontwierp verschillende scenario's. Een ontwerpteam gaf hier in vijf bijeenkomsten invulling aan. De enquête-uitslag en ervaringen van

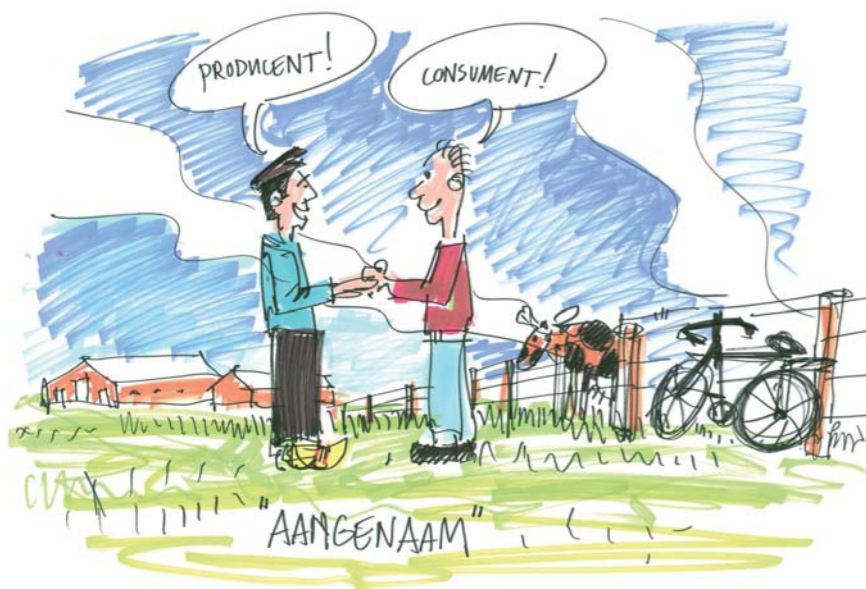
Het gezamenlijk gekozen inrichtingsplan

de kick-off waren mede input voor de ontwerpfase. Het ontwerpteam koos voor één eindscenario. Niet als blauwdruk voor de invulling van de Nieuwe Warande, maar als concept van voedsel uit de regio in combinatie met functies als extensieve recreatie, zorg, educatieve activiteiten en ecologisch beheer. Het inrichtingsplan is verwoord in een brochure en wordt aangeboden aan de gemeente Tilburg om hen te bewegen het gebied conform dit plan uit te gaan voeren.

Brochure De brochure 'De Nieuwe Warande: d'n landbouwhof in Tilburg' bevat uitgebreide informatie over het inrichtingsplan voor voedsel uit de regio. Ook staan in de brochure de andere scenario's en waarom het ontwerpteam voor dit plan gekozen heeft.

- Het begeleidingsteam werd vertegenwoordigd door:
- Provincie Brabant
  - Telos Brabants centrum voor duurzame ontwikkeling
  - Landbouw Innovatie Brabant (LIB)
  - Duinboeren
  - Zuidelijke Land- en Tuinbouw Organisatie (ZLTO)
  - Twern, organisatie voor maatschappelijke diensten Tilburg
  - Wageningen Universiteit
  - Gemeente Tilburg
  - Attika Architecten
  - Brabantse Milieufederatie
  - Koninklijke Nederlandsche Heidemaatschappij

- Het ontwerpteam werd vertegenwoordigd door:
- Zuidelijke Land- en Tuinbouw Organisatie (ZLTO)
  - Dorpsraad Udenhout
  - Dorpsraad Berkel Enschoot
  - Duinboeren
  - Tilburg Noordraad Heikant Quirijnstok
  - Wageningen Universiteit
  - Attika Architecten
  - Bewoonster Tilburg Noord
  - Agrariër Nieuwe Warande
  - Brabants Landschap
  - Centrum voor Landbouw en Milieu (CLM)
  - Gemeente Tilburg (toehoorder)
  - Brabantse Milieufederatie
  - Koninklijke Nederlandsche Heidemaatschappij

Deze uitgave is een gezamenlijke productie van Koninklijke Nederlandsche Heidemaatschappij en Brabantse Milieufederatie.

Koninklijke Nederlandsche Heidemaatschappij ondersteunt mensen die hun buurt, wijk of streek willen verbeteren. Het gaat daarbij om ideeën en projecten van burgers, vrijwilligersorganisaties en ideële organisaties. Deze projecten richten zich op actief burgerschap, plattelandsvernieuwing en water. Koninklijke Nederlandsche Heidemaatschappij helpt deze verbeteringen van de leefomgeving te realiseren met inzet van kennis, geld en een uitgebreid netwerk.

Koninklijke Nederlandsche Heidemaatschappij:

- hielp de Brabantse Milieufederatie bij de opzet van het project;
- gaf advies bij het benaderen van partijen;
- organiseerde samen met de BMF de verschillende bijeenkomsten in het project;
- stelde samen met de BMF de folder en brochure op.

Meer informatie

Voor meer informatie over dit project kunt u contact opnemen met John Vermeer, senior projectleider bij Brabantse Milieufederatie
E john.vermeer@bmf.antenna.nl
T 013 5809806 of 06 12579879
I www.Brabantsemilieufederatie.nl

Lonneke Vissers, projectadviseur bij Koninklijke Nederlandsche Heidemaatschappij
E lonneke.vissers@knhm.nl
T 06 27062197

Koninklijke Nederlandsche Heidemaatschappij, VSBfonds, Landbouw Innovatie Brabant (LIB), Nationale Postcode Loterij, LNV Zuid en gemeente Tilburg maakten dit project mede mogelijk.

Foto voorkant: Bart van Hattum

Illustraties binnenkant: Attika Architecten

postadres
Postbus 33
6800 LE Arnhem

bezoekadres
Beaulieustraat 22
Arnhem
T 026 44 55 146

www.knhm.nl
info@knhm.nl